

Ενα μικρό οδοιπορικό στην ιερή πόλη που κανείς δεν μπορεί να κουμαντάρει. Εκεί που τις νύχτες το αεράκι θροίξει στις ελιές. Αλλοτε σε δροσίζει. Αλλοτε σε ανατριχιάζει.

«Γιατί να πας τέτοια εποχή στο Ισραήλ;», με αποθάρρυναν, για να με προστατεύσουν, τα πιο αγαπημένα μου πρόσωπα. «Εκεί κάτω γίνεται χαμός! Ασε που ο πλανήτης έχει φριξεί! Παντού διαδηλώνουν εναντίον τους! Κι εσύ θα τους κάνεις επίσκεψη;».

«Δεν θα σφίξω το χέρι εκείνων που δίνουν πολεμικές διαταγές», απαντούσα. «Στο διεθνές συνέδριο συγγραφέων θα συμμετάσχω. Οπου θα μιλήσει και ο Νταβίντ Γκρόσμαν – ας τολμήσει να πει κάποιος τον Νταβίντ Γκρόσμαν γεράκι!».

«Στέκονται οι περισσότεροι σε τέτοιες αποχρώσεις; Ευκαιρία γυρεύουν να χυμήξουν, να “ακυρώσουν” όποιον δεν συμβαδίζει με το κοινό αίσθημα...». «Αλίμονο εάν ιδρωνε το αφτί μου για το τι θα σκεφτούν όποιοι δεν αντέχουν να σκέφτονται. Οποιοι βολεύονται στις εύκολες ταυτίσεις. Στο Ισραήλ ζουν δημοκρατικοί πολίτες σαν εμάς. Τώρα μας έχουν περισσότερο από ποτέ ανάγκη...».

Είχα να προσγειωθώ στο αεροδρόμιο Μπεν Γκουριόν από το 2010. Το θυμόμου σε καιρό ειρήνης, κατάμεστο από ταξιδιώτες, φρουρούμενο από πάνοπλους ένστολους νεαρούς που σε κοίταζαν καχύποπτα.

Για να μπει και για να βγει από τη χώρα, περνούσες από διαδοχικούς ελέγχους. Η εικόνα έχει σήμερα τελείως αλλάξει. Αραιός ο κόσμος στις αφίξεις, ούτε ένας αστυνομικός ή στρατιώτης στο οπτικό σου πεδίο.

Βάζεις το διαβατήριό σου στο μηχάνημα, μέσα σε δευτερόλεπτα εκδίδεται η άδεια παραμονής σου. «Τα διαβατήρια είναι πλέον βιομετρικά. Περιέχουν στο τσιπάκι τους κάθε απαραίτητη πληροφορία για τον κάτοχό τους», μου εξηγεί ένας φίλος διπλωμάτης. Παραλαμβάνω την αποσκευή μου. Όταν θα την ανοίξω θα βρω μέσα ένα σημείωμα που θα με ενημερώνει ότι την έψαξαν κι αν ενδιαφέρομαι, υπάρχει το σχετικό βίντεο με τον υπάλληλο ασφαλείας να ανακατεύει τα ρούχα μου.

Στη διαδρομή από το Τελ Αβίβ προς την Ιερουσαλήμ, στην Ιερουσαλήμ, περίχωρα και κέντρο, καμιά ένδειξη δεν έχεις ότι εκατό χιλιόμετρα πιο νότια μαίνονται μάχες.

Εκτός ίσως από τις αναρίθμητες σημαίες του Ισραήλ που κυματίζουν πλάι στους δρόμους, στις πλατείες, στα μπαλκόνια για να τονώνουν το πατριωτικό αίσθημα. Και τις αφίσες με τα πρόσωπα των ομήρων της 7ης Οκτωβρίου. «Φέρτε τους πίσω!», είναι το σύνθημα που κυριαρχεί παντού.

Υπάρχει ένα μενταγιόν σαν την ΤΑΠ, την «ταυτότητα αναγνώρισης πτώματος» που έχουμε και στις ελληνικές Ενοπλες Δυνάμεις. «Bring them home now», γράφει. Το φορούν σχεδόν όλοι. «Κάποιες νύχτες, που φυσάει βοριάς, φτάνουν στα αφτιά μας οι εκρήξεις από τη Γάζα. Τον πρώτο καιρό, οι σειρήνες ηχούσαν αρκετές φορές το εικοσιτετράωρο για να κρυφτούμε στα καταφύγια. Η αντιπυραυλική βεβαίως ασπίδα μάς κάλυπτε. Ελάχιστες ρουκέτες έφταναν στο έδαφος...».

Η 7η Οκτωβρίου στοιχειώνει τους Ισραηλινούς. Δεν έχει πλήξει απλώς το γόητρό τους. Δεν τους έχει στερήσει μόνο την αίσθηση της ασφάλειας. Τους έχει συγκλονίσει υπαρξιακά, έχει ξυπνήσει τις πιο εφιαλτικές μνήμες.

Ακούγοντάς τους συνειδητοποιείς ότι το Ολοκαύτωμα απέχει πολύ λιγότερο από όσο έχει την αίσθηση ένας ξένος. Οι παπούδες των σημερινών σαραντάρηδων ήταν τα παιδιά του Αουσβιτς.

«Εμείς οι Εβραίοι ως αντίδοτο της φρίκης είχαμε το μαύρο χιούμορ.

Οι ίδιοι οι επιζώντες έκαναν τα πιο “ασεβή” αστεία. “Yuden Raus!”, μας φώναζε η γιαγιά μου κάθε πρωί για να ξυπνήσουμε να πάμε στο σχολείο. Όλοι γελούσαμε εκτός από τον πατέρα μου. “Να έχεις πάντα κάτω από το κρεβάτι σου μία μικρή βαλίτσα με τα απολύτως απαραίτητα”, με συμβούλευε. Πέθανε πέρυσι ο μπαμπάς, δεν είδε ευτυχώς αυτό που μας συνέβη...», βάζει τα κλάματα η κοπέλα που μου μιλάει.

Όσο και αν πιστεύω ότι αληθινός φίλος δεν είναι εκείνος που σε χτυπάει στην πλάτη και σε διαβεβαιώνει πως τα κάνεις όλα καλά, δεν κρίνω τη στιγμή κατάλληλη να της θυμίσω τους μυριάδες νεκρούς Παλαιστίνιους, οι πιο πολλοί άμαχοι, που ο αριθμός τους αυξάνεται κάθε στιγμή. Ούτε τη συμβουλή που είχε δώσει στο Ισραήλ ο πρόεδρος Μπάλντεν, να μην αντιδράσει με το τυφλό μένος της Αμερικής μετά την 11η Σεπτεμβρίου. Λες και τους είχε πει το ακριβώς αντίθετο...

Το Ισραήλ βρίσκεται στην πιο δύσκολη καμπή της ιστορίας του. Ποτέ, τα τελευταία εβδομήντα έξι χρόνια, δεν είχε μπλεχτεί σε μια σύγκρουση τόσο αδιέξοδη. Τόσο από χέρι χαμένη. Αδυνατεί κανείς να φανταστεί μια νίκη που να μην είναι πύρρειος.

Να επιστραφούν οι όμηροι; Να ανταλλαγούν έστω με τους επτά χιλιάδες φερόμενους ως τρομοκράτες που κρατούνται στις ισραηλινές φυλακές; Ο Νετανιάχου έχει θέσει έναν επιπλέον στόχο: την οριστική καταστροφή της Χαμάς. «Πόση απήχηση έχει η Χαμάς στη Γάζα και στη Δυτική Οχθη;». «Οι δημοσκοπήσεις της δίνουν ένα 60% με 70%...». «Τι θα κάνετε άρα;», ρωτάω ευθέως. «Θα εξοντώσετε δύο στους τρεις Παλαιστίνιους;». «Εάν αναλάμβανε η Σαουδική Αραβία τη διοίκηση της Γάζας... Εάν φτιάχναμε ένα τεχνητό νησί σαν του Ντουμπάι και τους το παραχωρούσαμε...». Εχουμε μπει στην επικράτεια του μαύρου χιούμορ, που όταν δεν συνιστά αυτοσαρκασμό δεν είναι καν αστείο.

«Πώς εξηγείτε τις διεθνείς αντιδράσεις εναντίον σας;».

«Οι δόλιοι οι Παλαιστίνιοι υποφέρουν. Όσοι όμως κρύβονται από πίσω τους θριαμβεύουν στον τομέα της προπαγάνδας», μου αποκρίνεται ο Ρούμπι Ναμντάρ, ένας από τους καλύτερους συγγραφείς στα εβραϊκά, άνθρωπος εντυπωσιακής ευφυΐας και μόρφωσης.

«Αποτελούν δηλαδή θύματα προπαγάνδας οι νέοι που εξηγείρονται σε Ευρώπη και Αμερική;», απορώ. Το μάτι του ξάφνου αστράφτει – άμα δεν ήταν τόσο έξυπνος, θα χτυπούσε τη γροθιά του στο τραπέζι.

«Συνειδητοποιούσαν άραγε», μου λέει, «οι φοιτητές στο Κολούμπια και στα υπόλοιπα κορυφαία πανεπιστήμια τι ζητούσαν όταν φώναζαν “From the river to the sea”; Ζητούσαν να εξαφανιστεί η χώρα μας. Κι εμείς είτε να φάμε χρώμα είτε να επιστρέψουμε στη διασπορά.

Δεν θα τους κάνουμε τη χάρη!.. Δεν θέλγωμαι από θεωρίες συνωμοσίας. Ούτε φαντάζεσαι ωστόσο τι πακτωλούς χρημάτων δίνει το Κατάρ, το πλουσιότερο κράτος του κόσμου, για να διαβρώσει τη Δύση. Το Ισραήλ είναι καρφί στο μάτι του ισλαμοφασισμού. Επονται οι φιλελεύθερες δημοκρατίες όπου γης. Θα καταρρεύσουν ίσως εκ των έσω, όταν οι ίδιοι οι πολίτες τους δεν θα έχουν ηθικό σθένος να τις υπερασπιστούν. Όταν θα ντρέπονται αβάσταχτα για το παρόν και για το παρελθόν τους. Θα νιώθουν εαυτούς προνομιούχους, που πρέπει να αυτομαστιγωθούν μέχρι θανάτου για να εξιλεωθούν. Εχεις διαβάσει την “Υποταγή” του Μισέλ Ουελμπέκ; Προφητεύει με ανατριχιαστική ακρίβεια πώς η Γαλλία – πρώτα η Σορβόνη κι έπειτα τα Ηλύσια Πεδία – αλώνεται από το ιμπεριαλιστικό Ισλάμ...».

«Ακόμα κι έτσι να συμβαίνει, το Ισραήλ έχει πέσει σούμπιτο στην παγίδα. Φαντάζει ο πιο κακός της Ιστορίας». «Το πυρ πρέπει να καταπαύσει σήμερα! Μα έλα που εάν συμφωνήσει ανακωχή, ο Νετανιάχου θα υπογράψει το πολιτικό του τέλος.

Μόνο με το μαχαίρι στον λαιμό θα το κάνει...». «Κι εσείς, οι προσδευτικοί πολίτες, πώς αντιδράτε;». «Χάνουμε διαρκώς έδαφος μέσα στην ίδια μας τη χώρα. Οι υπερροδόδοξοι Εβραίοι, οι πιγκούνιοι με τα μπουκλάκια, η πιο σκοταδιστική μερίδα της κοινωνίας μας, πολλαπλασιάζονται με τρομακτική ταχύτητα.

Κοντεύουν το 20% του πληθυσμού. Δέκα παιδιά κάνουν ο καθένας. Οι άνδρες τους δεν δουλεύουν καν, μελετούν τις Γραφές, ζουν εις βάρος των γυναικών τους και του κράτους. Δεν πηγαίνουν ούτε φαντάροι, η κυβέρνηση φοβάται να τους επιστρατεύσει, έχουν γαρ μεγάλη πολιτική δύναμη. Ο,τι έδινε κάποτε στο Ισραήλ τον καινοτόμο χαρακτήρα του φυλλορροεί, σπρώχνεται στο περιθώριο. Εδώ και έναν χρόνο βγαίνουμε τακτικά, μαχητικά στους δρόμους για τη δημοκρατία, τους θεσμούς. Εχεις να μας προτείνεις κάτι δραστικότερο;».

Εχω ταξιδέψει κάμποσο στη ζωή μου. Η Ιερουσαλήμ με γοητεύει περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη πόλη. Είναι τα σπίτια της, τα φτιαγμένα από την πανέμορφη ντόπια πέτρα. Τα πάρκα, οι λεωφόροι και τα καλντερίμια. Το κέντρο, που θυμίζει Θεσσαλονίκη στα καλύτερά της, με τις υπαίθριες αγορές και τα λαϊκά εστιατόρια όπου σερβίρονται ούζο και ανατολίτικοι μεζέδες. Τα ιερότερα μνημεία και των τριών μονοθεϊστικών θρησκειών, το ένα πλάι σχεδόν στο άλλο. Μέσα στον ναό του Πανάγιου Τάφου, μια πομπή καθολικών καλόγερων ανεβαίνει τα σκαλιά του Γολγοθά ψέλνοντας μελωδικότατα σαν να κάνει καντάδα.

Τους ακολουθεί ένας μεσήλικος με μακριά μαλλιά και γένια και λευκό χιτώνα. «Εάν έρθεις στα Ιεροσόλυμα αλαφροίσκιωτος, συχνά αποτρελαίνεσαι – πιστεύεις ότι είσαι ο Χριστός...», μου εξηγεί ο Ντορ, ο καινούργιος μου φίλος. Στο Τείχος των Δακρύων, στον ομφαλό του Ισραήλ, θα γίνει η τελετή ορκωμοσίας των καινούργιων αλεξιπτωτιστών. Καμιά εκατοστή αγόρια, έφηβα σχεδόν, με τους γονείς, τα κορίτσια και τα τουφέκια τους, ανυπομονούν να πάρουν την πουλάδα.

Σηκώνοντας τα μάτια, αντικρίζεις τον χρυσό τρούλο του τεμένους Αλ Ακσά, στο οποίο τηλεμεταφέρθηκε θαυματουργά ο Μωάμεθ από τη Μέκκα. Μοναδικό χαρμάνι η Ιερουσαλήμ πίστης και αμαρτίας. Στα ιστορικά ξενοδοχεία της, το American Colony, το Ambassador, σύχναζαν πάντοτε κατάσκοποι. Λινά κοστούμια, μεταξωτά φορέματα, κραγιοναρισμένα τσιγάρα, ντράι μαρτίνι, ερωτικά σμιξίματα – μες στη βιασύνη δεν ξεστρώνεις καν το κρεβάτι...

Στο εντευκτήριο της Ελληνικής Κοινότητας Ιεροσολύμων. Στη «Λέσχη» από την οποία εμπνεύστηκε ο Στρατής Τσίρκας το πρώτο μέρος της περίφημης τριλογίας του. Με υποδέχονται ο κύριος Αναστάσης Δαμιανός, τρίτη γενιά Ιεροσολυμίτης, θαλερότατος, με το ναυτικό κασκέτο και τη μαγκούρα του. Ο Αρχιεπίσκοπος Γεράσιων Θεοφάνης, που είπε την αλήθεια ντρέτα και σταράτα για το πώς ανάβει το Άγιο Φως. Η μοναχή Δανιηλία, η οποία φροντίζει με τσαμπουκά αλλά και με μπρίο το κτήμα εκατό στρεμμάτων του Πατριαρχείου μας στη Μικρή Γαλιλαία και κυκλοφορεί με κόκκινο ηλεκτροκίνητο σκούτερ. Αλλά και η Λέα, νέα κοπέλα, που έχει μεταναστεύσει από έρωτα και μεγαλώνει τα τρία της παιδιά στην Ιερουσαλήμ. Τα πάντα εκεί, από τις φωτογραφίες της Σοφίας Βέμπο και των ελλήνων πολεμιστών στη Μέση Ανατολή κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο μέχρι την άρπα στην οποία μια αμερικάνικη κυρία παίζει τη «Γερακίνα», τα πάντα μες στη «Λέσχη» είναι μυθιστορηματικά. Η αρχαιότητα εισχωρεί στο σήμερα, η ζώσα Ιστορία εμπνέει σιγουριά. «Γιατί να φοβηθούμε;», χαμογελάει ο κύριος Αναστάσης. «Πάντα όλοι εδώ αλληλοσφάζονταν. Και πάντα η πόλη άντεχε...».

Μου συστήνουν τον Φαντί αλ Χίντιμ, πρώην υπουργό Ιερουσαλήμ της Παλαιστινιακής Αρχής. Κομψός, ευπροσήγορος, σπουδαγμένος στην Αγγλία. «Πώς τα βλέπετε;», τον ρωτάω. «Για πρώτη φορά η διεθνής κοινή γνώμη στέκεται στο πλευρό μας. Συμπαραστέκεται στον δίκαιο αγώνα μας!». «Θρηνηίτε ήδη τριάντα πέντε, σαράντα χιλιάδες νεκρούς...». «Καθένας τους είναι ήρωας. Η ελευθερία – ως Ελληνας σίγουρα το γνωρίζετε – ποτίζεται με αίμα...».

Ο νους μου πάει από τη Γάζα στο Μεσολόγγι. Υπάρχει όμως και η Τριπολιτσα. Όταν ο Κολοκοτρώνης την απελευθέρωσε με φωτιά και με τσεκούρι, οι ξένοι παρατηρητές τον κατηγορήσαν για εθνοκάθαρση.

Θα έρθει ποτέ εδώ η ειρήνη; Θα μάθουν οι μεν και οι δε να συμβιώνουν; Εάν εξαιρέσεις τους τυφλούς από φανατισμό, όλοι παραδέχονται ότι προϋπόθεση αποτελεί η δημιουργία δύο κρατών. Να αποκτήσουν οι Παλαιστίνιοι τη δική τους πατρίδα. Να αναγνωρίσουν όμως και να σεβαστούν το κράτος του Ισραήλ. Πώς θα επιτευχθεί το φιλικό διαζύγιο που ονειρευόταν ο Άμος Οζ όταν έχουν χαθεί τόσες ζωές; Με πιάνει το κεφάλι μου. Πιο πιθανό είναι να λύσει ένας πύθκος τον κύβο του Ρούμπικ παρά οι μεσολαβητές και οι διπλωμάτες το Μεσανατολικό.

«Ιερουσαλήμ, ακυβέρνητη πολιτεία...». Το «ακυβέρνητη» του Σεφέρη σημαίνει πιθανόν μη κυβερνήσιμη. Η πόλη, η χώρα που κανείς ποτέ δεν θα μπορέσει να την κουμαντάρει.

Τις νύχτες, αλεπούδες βολτάρουν στα περιβόλια, ξεστρατίζουν και στα πάρκα. Εχει μιλήσει για αυτές ο Προφήτης Ζαχαρίας:
«Όταν δώδεκα αλεπούδες φτάσουν στο Όρος, τότε ο Ναός του Σολομώντα θα ξαναχτιστεί...».

ο αεράκι θροίζει στις ελιές. Άλλοτε σε δροσίζει. Άλλοτε σε ανατριχιάζει.

* Γιώργος Σεφέρης, «Ημερολόγιο Καταστρώματος Β'», «Ο Στράτης Θαλασσινός στη Νεκρή Θάλασσα»

Πηγή: [TA NEA](#), 9.6.2024